

Respons

Mauritania: Slaveri i maurerbefolkningen

Problemstilling/spørsmål:

- Bakgrunn
- Maurernes sosiale struktur
- Situasjonen for haratinbefolkningen i dag
- Lovgivningen mot slaveri i Mauritania og implementeringen av dette
- Kan en person fra haratinbefolkningen søke beskyttelse fra myndighetene dersom han kommer i konflikt med en person fra et høyere sosialt sjikt?
- Vil myndighetene assistere en herre med å oppdrive en rømt slave?

Bakgrunn

Mauritania består av to distinkte folkegrupper som til tross for at de har mye til felles etter å ha levd i nærheten av hverandre over lang tid, tilhører to ulike kulturelle sfærer. Maurerne er arabisktalende nomader og kulturelt og språklig knyttet til Nord-Afrika, mens de afrikanske folkegruppene (afro-mauritanierne) i sør (halpulaar¹, soninké, wolof, bambara) er stedfaste og kulturelt og språklig knyttet til Afrika sør for Sahara. Alle de ulike folkegruppene i Mauritania er imidlertid muslimer. Den franske antropologen Philippe Marchesin (1992) betegner islam som det sosiale limet mellom ulike etniske og sosiale grupper i Mauritania.

Maurerne, og da særlig hvite maurere, har tradisjonelt hatt den politiske og økonomiske makten i Mauritania. De afrikanske folkegruppene har tradisjonelt hatt liten innflytelse i styre og stell. I 1989 brøt det ut en voldelig konflikt mellom afro-mauritanierne og maurere, som resulterte i at mauritanske myndigheter utviste mange tusen afro-mauritanierne og mange titusener flyktet, særlig over grensa til Senegal og Mali. I 2007 startet et tilbakevendingsprogram for afro-mauritanierne som hadde blitt utvist eller flyktet. I dag er forholdet mellom afro-mauritanierne og maurere til en viss grad normalisert og afro-

¹ Også kalt pulaar, fulani og peul.

mauritaniere har fått mer innflytelse i styre og stell. Likevel forblir hvite maurere den udiskutable eliten i Mauritania, selv om de er i mindretall i landet.

Slaveri har forekommet i en eller annen form i alle de etniske gruppene i Mauritania. Dette responsnotatet tar imidlertid kun for seg slaveri i maurerbefolkningen.

Maurernes sosiale struktur²

Maurerne har en hierarkisk oppbygd sosial struktur. Forenklet kan man si at det mauriske samfunnet tradisjonelt sett utgjøres av tre sjikt. Det øverste sosiale sjiktet utgjøres av hvite maurere, såkalte *beydan* (hvit på arabisk), som igjen er organisert i ulike kriger- og maraboutstammer³ med ulik sosial status etter en komplisert struktur.

I det sosiale mellomsjiktet finner man gruppen *aznaga*, som er frie, men som ikke har rett til å bære våpen eller påta seg religiøse oppgaver. De betaler tradisjonelt skatt til krigerstammene for beskyttelse og til maraboutstammene for støtte i religiøse spørsmål. I dette sosiale mellomsjiktet finner man også ulike grupper basert på yrkestilhørighet (smeder, fiskere, skaldere, osv.) som er knyttet til kriger- og maraboutstammene og selger sine tjenester til dem.

Det laveste sjiktet i maurersamfunnet er slaver (*abid*) og frigitte slaver (*haratin*), som for enkelhets skyld ofte omtales med samlebetegnelsen *haratin*⁴. Disse kalles ofte svarte maurere, *sudan* (svart på arabisk), fordi de opprinnelig tilhørte afrikanske folkegrupper før de ble tatt som slaver som krigsbytte eller i forbindelse med raid, mange under den transsahariske handelen fra 1200-tallet og utover. De svarte maurerne er imidlertid kulturelt og språklig assimilert med de hvite maurerne og forskjellen mellom hvite og svarte maurere er derfor ikke av kulturell eller språklig art, men en forskjell i sosial klasse. Haratinbefolkningen utgjør om lag halvparten av befolkningen i Mauritania, og utgjør brorparten av arbeidsstokken i jordbruk og dyrehold (Villasante de Beauvais 1991, s. 188)⁵.

Tradisjonelt er en *abid* knyttet til en hvit maurerfamilie og utfører ulike typer arbeid for den, mennene dyrehold og kvinnene ofte husarbeid. En *abid* har ulik status etter hvor lang tid han

² Dette avsnittet bygger i all hovedsak på Villasante de Beauvais (1991). Det påpekes at fremstillingen er forenklet, ved at det blant annet ses bort fra at de ulike maurerklanene har ulik status seg imellom. Det vises videre til at de afrikanske folkegruppene (halpulaar, soninké, wolof, bambara) har en egen sosial struktur som, til tross for at den er hierarkisk oppbygd, skiller seg fra maurernes på flere punkter.

³ *Marabout*: Muslimske lærere.

⁴ Slaveri er et komplisert begrep som har hatt mange definisjoner gjennom tidene. Tradisjonelt innebærer begrepet et element av juridisk eierskap av en annen person. I mer moderne forståelser av begrepet er ikke juridisk eierskap nødvendigvis et avgjørende element. Anti-Slavery International (u.å.b) regner for eksempel tvangsarbeid som slaveri. Hva som skal legges til grunn for slaveribegrepet i Mauritania, er derfor komplisert. Mens noen kilder mener at man her står overfor tilfeller av slaveri i tradisjonell forstand, mener andre at det dreier seg om et slags kastesystem hvor de ulike sjiktene har ulike sosiale og profesjonelle roller. Da de ulike kildene ikke har sammenfallende forståelse av hva begrepet slaveri innebærer, vil betydningen av begrepet variere fra en kilde til en annen i denne responsen.

⁵ Selv om hvite maurere (*beydan*) og svarte maurere (*sudan*) er etablerte begreper, er det vanskelig å skille disse to sosiale gruppene fra hverandre kun på bakgrunn av hudfarge. Selv om det i mange tilfeller vil være åpenbart ut fra hudfarge hvilken gruppe en person tilhører, finnes det også mange som ikke umiddelbart faller inn i en av disse gruppene ut fra sin hudfarge. I slike tilfeller vil andre markører være avgjørende om man oppfattes som *beydan* eller *sudan*, som for eksempel måten å føre seg på, påkledning, graden av ærbødighet i selvpresentasjon, og så videre.

eller hun har vært tilknyttet familien. Dersom en *abid* blir frigitt, enten ved å kjøpe seg fri eller som resultat av en gest fra "herren", blir han eller hun en *haratin*, en frigitt slave. Selv om en *haratin* er fri, eller slektningene ble det for flere generasjoner siden, er han eller hun sosialt stigmatisert på grunn av sin herkomst og står ofte i et vedvarende klientelistisk forhold til sin tidligere herre.

De afrikanske folkegruppene som finnes i dagens Mauritania (halpulaar, wolof, soninké, bambara) har på sin side sin egen sosiale struktur, og selv om de på mange måter er sosialt marginalisert og lavt representert i styre og stell i forhold til maurerne, er eller har de ikke vært slaver for maurerne.

Det er viktig å merke seg at det ikke finnes nyrekruttering til slaveri i Mauritania i form av bortføringer eller lignende, men at en slik status er nedarvet. Personer som lever i slaverilignende forhold er etterkommere etter personer som selv har vært slaver (Anti-Slavery u.å.a).

Den hierarkiske samfunnsstrukturen i Mauritania opprettholdes i stor grad gjennom ekteskapsskikkene. Tradisjonelt sett er det utenkelig at en kvinne gifter seg under sin sosiale stand (Villasante de Beauvais 1998, s. 250), mens en mann i større grad har denne muligheten (Marchesin 1992, s. 40). Den vanligste ekteskapsinngåelsen hos maurerne har imidlertid tradisjonelt vært mellom en mann og hans kusine på farssiden (Marchesin 1992, s. 29).

Den tradisjonelle samfunnsstrukturen i Mauritania har imidlertid gradvis endret seg gjennom tidens gang. Under franskmennenes koloniherrdømme ble slaveriet opphevet ved dekret i 1905, og den franske koloniadministrasjonen opprettet utover 1900-tallet såkalte frihetslandsbyer (*villages de liberté*) for rømte slaver. På 1940- og 50-tallet skjedde det en stor utvandring av folk med slaveherkomst sørover mot Senegalelva der de afrikanske folkegruppene dominerer, og til områder som i dag utgjør Senegal, Mali og Elfenbenskysten. Den store tørkeperioden på 1970- og 80-tallet redefinerte også i stor grad forholdet mellom de sosiale gruppene i Mauritania. På grunn av pastoralismens sammenbrudd som følge av tørken, måtte et stort antall *beydan* kvitte seg med sine slaver av økonomiske årsaker. Etter hvert som tørken gjorde det umulig å fortsette den nomadiske pastoralismen, trakk mange beydanklaner sørover for å drive jordbruk. Da de forsøkte å gjeninnføre sine tidligere privilegier som herrefolk, kom de i konflikt med *haratin*befolkningen som hadde trukket sørover på et tidligere tidspunkt. Jordkonfliktene har i de senere tiår utgjort hovedkonflikten mellom *haratin* og *beydan* i Mauritania. For å unngå å nok en gang bli tvunget til å bli dominert av sine tidligere herrer, har *haratingrupper* de siste tiår trukket mot by- og regionsentraene i stort omfang (Villasante de Beauvais 1991). Mange av dagens eiendomskonflikter har sitt utspring fra denne perioden, ikke bare mellom *haratin*befolkningen og hvite maurere, men også mellom hvite maurere og afro-mauritaniere som tradisjonelt har hatt tilhold i de rike jordbruksområdene rundt Senegalelva i sør, og mellom *haratin*befolkningen og afro-mauritaniere.

Situasjonen for *haratin*befolkningen i dag

Når det gjelder omfanget av slaveri i Mauritania, finnes det ingen sikre tall og et forsøk på tallfesting vil uansett variere etter hvilken definisjon av slaveri man legger til grunn. Anti-Slavery International (2008) skriver følgende:

It is not known how many people in Mauritania today live in slavery. There is believed to have been some decline in recent years, primarily due to the droughts suffered by the country in the 1980's which provoked mass movements of the population, breaking the bonds between master and slaves. Despite this, [...] SOS Esclaves and some political parties believe that as much as 18 per cent of the population may still be in slavery.

Amnesty (2002, s. 13) bekrefter at omfanget av slaveri har blitt mindre de siste tiårene:

There has been considerable progress in recent decades towards reducing the number of black Moors who remain in slavery in Mauritania [...] [I]n the 1970s and 1980s, a series of droughts decimated the herds of many nomadic peoples, reducing the need for those in slavery and the means to support them [...] Some of those in slavery were effectively released as they moved away from the encampments of those who had owned them or as the latter became sedentary. However, the substantial power exercised over those formerly over those formerly in slavery remained. For example, they could be recalled to work, or their possessions could be claimed by those who had owned them when they died. While the increasing percentage of people living in towns has reduced the number of people living in slavery, many continue to work in an unwaged capacity or are subjected to other slavery-like practices.

Amnesty (2002, s. 5) påpeker at selv en person ikke er "eid" av en annen i tradisjonell forstand, kan han eller hun fremdeles føle seg underlagt andre:

International human rights standard specify ownership as a vital element defining slavery and refer to other similar practices as "slavery-like practices". Some Mauritians consider themselves "slaves" because although they are not themselves "owned" by another person, they have inherited the social status imputed to their parent who was enslaved and still feel under the control of another. As one activist wrote: "In reality, it is difficult to distinguish between the status of a slave and a free slave as the alienation each feels is the same"

Det de fleste kilder synes å enes om, er at slaveri i tradisjonell forstand først og fremst forekommer i avsidesliggende områder hvor bytteøkonomien står sterkt og hvor menneskene har liten skolegang og er i lite kontakt med moderne strømninger og ideer. En person som holdes i slaveri er derfor typisk svært ressurs svak, både materielt og i form av utdanning og kjennskap til egne rettigheter.

Til tross for lovforbudet mot slaveri, er den hierarkiske sosiale strukturen fortsatt dypt forankret i dagens Mauritania. Mange personer nederst på den sosiale rangstigen forblir ofte i en situasjon hvor de føler en stor grad av ufrihet på grunn av mangel på et bedre alternativ, selv om de formelt sett er i sin fulle rett til å forlate den familien eller klanen han eller hun er tilknyttet. Paradoksalt nok er det slik at personer med slaveherkomst på sett og vis vil ha fordel av å fortsette å være knyttet til en familie eller en klan for å kunne fortsette å dyrke jorda de har fått tildelt eller på annen måte opprettholde livsgrunnlaget sitt. Alternativet er å migrere inn til byene uten kapital, noe som kan være like stusselig økonomisk sett som å forbli der man er.

Mange etterkommere etter slaver er i dag lønnet for det arbeidet de gjør for sine tidligere herrer og som de tidligere fikk kompensasjon for gjennom kost og losji. Lønnen er imidlertid ofte så lav at arbeidsforholdet oppfattes som en form for slaveri av dem det gjelder. Mangel

på andre muligheter gjør at mange blir værende i arbeidsforhold de selv anser som utbytting (IRIN News 2009).

Det å være knyttet til en familie eller en klan kan også gi en form for beskyttelse. I det mauriske samfunnet er tilhørigheten til en klan avgjørende. Dersom man ender i en tvist eller konflikt, vil det være en fordel å ikke stå alene, men beskyttes av en klan, noe som er svært viktig i et samfunn hvor konflikter i stor grad løses i megling mellom klaner heller enn i det offisielle rettsvesenet. Graden av ufrihet er derfor varierende og det er i mange tilfeller grunn til å sette spørsmålsteget ved den reelle valgmuligheten haratinbefolkningen har til å forlate en situasjon hvor de føler seg ufrie. Samtidig er det viktig å ha i mente at Mauritania er et svært fattig land, også i afrikansk målestokk, hvor store deler av befolkningen lever i fattigdom, også hvite maurere. Handlingsrommet for egne valg er derfor begrenset for alle sosiale og etniske grupper, med unntak av en svært liten, privilegert elite.

Nedarvede holdninger om at ulike sosiale grupper har ulik verdi er fremdeles sterke i det mauritanske samfunnet, og mange etterkommere etter slaver kan derfor føle seg sett ned på til tross for lovforbud mot slaveri. Det finnes også en nedarvet forestilling om underlegenhet hos mange haratinere selv, et resultat av en århundrelang indoktrinering. Ofte brukes religion som et instrument for å sementere de hierarkiske strukturene; mange etterkommere etter slaver blir fortalt at dersom de setter seg opp mot herren, vil de ikke komme til paradiset (Anti-Slavery International u.å.a; Amnesty International 2002).

Lovgivningen mot slaveri i Mauritania og implementeringen av dette

Etableringen av et lovverk mot slaveri i Mauritania har skjedd i flere omganger. Under fransk kolonistyre ble slaveri forbudt ved dekret i 1905. Da Mauritania fikk sin uavhengighet fra Frankrike i 1960, ble menneskerettserklæringen inkorporert i landets nye grunnlov. I 1981 ble slaveriet opphevet ved lov gjennom forordning N° 81.234. I 2003 vedtok nasjonalforsamlingen i Mauritania en lov mot menneskehandel, uten at slaveri nevnes direkte i lovteksten. I 2007 vedtok nasjonalforsamlingen å kriminalisere slaveri gjennom lov 2007 – 048, hvor strafferammen for slaveri er fem til ti års fengsel samt en bot fra 500 000 til 1 000 000 UM (fra ca. 11 500 til 23 000 kr.). Loven stipulerte også økonomisk kompensasjon for personer som ble frigitt fra slaveri, og gjorde myndighetspersoner som ikke fulgte opp anmeldelser om slaveri eller slaverilignende virksomhet strafferettslig ansvarlig med en strafferamme på fengsel mellom seks måneder og to år, samt en bot på opp til 200 000 UM (ca. 4700 kr.). Lovgivningen åpner imidlertid ikke for at enkeltpersoner eller organisasjoner kan gå til sivil søksmål for forhold knyttet til slaveri eller slaverilignende praksis (Anti-Slavery International 2008).

Til tross for eksistensen av et lovverk mot slaveri, kritiseres mauritanske myndigheter blant annet av den mauritanske antislaveriorganisasjonen SOS Esclaves og Anti-Slavery International for ikke å implementere dette lovverket i praksis:

Between August 2007, when the law was approved, and April 2008, SOS Esclaves' lawyers have been involved in seven slavery cases which have resulted in the release of more than a dozen people from their masters. SOS Esclaves confirms that despite the fact that all these cases were reported to the authorities, and in some instances the authorities were present at the release, no action has been taken to investigate or prosecute the individuals responsible for crimes of slavery. To date, Anti-Slavery International is not aware of any prosecution having been successfully brought

against anyone for using any slavery related practice (Anti-Slavery International 2008).

Mangel på implementering av lovverket bekreftes også av blant andre FNs spesialrapportør i rapport fra reise til Mauritania i januar 2008:

During a meeting with slaves and former slaves, the Special Rapporteur heard several reports of the reluctance of the police and the courts to follow up allegations of slavery-like practices brought to their attention, either because of ignorance of the law or simply pressure from certain communities or tribes (UN General Assembly 2009)

Det hender imidlertid at myndighetene griper inn ved å fungere som meklingsmenn mellom slaver og deres eiere. Dette beskrives blant annet i en redegjørelse av en slaverisak i Gorgol sør i Mauritania på SOS Esclaves' hjemmesider (SOS Esclaves u.å.). Det er også eksempler på at arveoppgjør etter tidligere slaver kommer opp i rettssystemet. Grunnen til dette er at en slaves eiendeler tradisjonelt gikk til herren ved slavens død. Gjennom å føre slike arvesaker for retten, understreker man at en vesentlig bestanddel av slaveriet, nemlig at en slaves slektninger ikke kan arve ham, ikke lenger er juridisk gyldig. U.S. Department of State (2010) melder om minst ett slikt arveoppgjør hvor den tidligere slavens slektninger fikk medhold i retten.

Til tross for mangelfull implementering av loven, mener Anti-Slavery International og andre aktører likevel at den markerer et viktig skritt i kampen mot slaveri og slaverilignende praksis. Ingen kan i dag, med loven i hånd, hevde rett over et annet menneske.

Også de nåværende myndighetene i Mauritania⁶ understreker at de vil fortsette sitt arbeid mot slaveri. Menneskerettskommissær Mohamad Lamain Ould Idad uttalte følgende på seminaret *Discrimination in Inheritance* i Tunis i januar 2009:

The state is presently engaged in fighting remnants of slavery and offering opportunities of equality to all social strata [...] The budget allocated by my sector for the project amounts to 1.4 billion ouguiya (Wedoud & Arfaoui 2009).

SOS Esclaves er en svært viktig aktør i arbeidet mot slaveri i Mauritania, ikke bare med holdningsskapende arbeid, men også ved at de tilbyr praktisk hjelp til personer som rømmer fra slaveri eller slaverilignende tilstander:

Alongside campaigning, SOS Esclaves has provided assistance to hundreds of people escaping slavery over the past decade. Members situated throughout the country at local branches help people when they initially flee, by offering food and shelter. SOS Esclaves also assist former slaves to find work and accommodation in the medium-term and where necessary they provide legal assistance alongside counseling support to help them overcome the trauma of their experiences (Anti-Slavery International 2009).

Til tross for seiglivete, nedarvede forestillinger om visse sosiale gruppers underlegenhet har det også skjedd en viss mentalitetsendring i befolkningen når det gjelder synet på den

⁶ Det ble gjennomført et militærkupp i Mauritania i august 2008. Den demokratisk valgte presidenten Abdallahi ble avsatt av en militærjunta. Lederen for kuppet, general Abdel Aziz, ble valgt til president juli 2009. Valget ble karakterisert som rettferdig av internasjonale observatører. Den politiske situasjonen har vært relativt stabil etter valget i 2009.

hierarkiske oppbygningen av samfunnet. Denne mentalitetsendringen har mange årsaker, blant annet Mauritania's ønske om et godt omdømme internasjonalt, noe som er uforenlig med slaveri, samt langvarig arbeid fra menneskerettighetsorganisasjoner som El Hor⁷ og SOS Esclaves. Deres holdningsendringsarbeid har også gitt haratin-befolkningen større kunnskap om egne rettigheter og samtidig lagt press på mauritanske myndigheter med hensyn til det juridiske rammeverket og nødvendigheten av at alle grupper i det mauritanske samfunnet skal være representert i styre og stell. Etter hvert som haratin-befolkningen, også i kraft av å representere 40 – 50 % av befolkningen i Mauritania⁸ sakte, men sikkert har fått større innflytelse i samfunnet, har det også vokst frem positive rollemodeller for denne gruppen. I den forbindelse kan nevnes grunnleggeren av El Hor, Messaoud Ould Boulkheir, selv etterkommer etter slaver, som i dag er president for nasjonalforsamlingen. Boulkheir er ofte omtalt som "Mauritania's Obama" fordi han ble nummer to i presidentvalget i juli 2009 ved hjelp av mange stemmer fra hvite maurere. Selv om haratinbefolkningen fortsatt konfronteres med nedarvede forestillinger om underlegenhet fra hvite maurere, viser Boulkheirs posisjon at situasjonen for haratinbefolkningen synes å være i bedring og at personer med haratinopprinnelse kan nå langt i dagens Mauritania.

Kan en person fra haratinbefolkningen søke beskyttelse fra myndighetene dersom han kommer i konflikt med en person fra et høyere sosialt sjikt?

Det mauritanske rettssystemet består av to adskilte systemer, det tradisjonelle rettssystemet på den ene siden, og det kodifiserte, offisielle juridiske systemet som er en arv fra kolonitiden, på den andre. Mange private konflikter vil derfor aldri nå det offisielle rettssystemet, men bli løst gjennom meklinger innenfor rammene av tradisjonell rett. Slike meklinger skjer gjennom at representanter for ulike familier, klaner eller sosiale grupper møtes og finner en løsning i fellesskap, med utgangspunkt i en kodeks som har utviklet seg gjennom generasjoner, inspirert av islamsk lov. I slike meklinger vil staten ikke spille noen rolle i det hele tatt. Som tidligere nevnt, vil det i slike meklinger utvilsomt være fordelaktig for en haratin å stå på god fot med den klanen han eller hun tradisjonelt har vært knyttet til. På denne måten vil også en haratin kunne få beskyttelse fra klanen han er knyttet til ved en eventuell konflikt med personer fra andre klaner.

Når det gjelder det offisielle rettssystemet, har Landinfo ingen opplysninger om at haratinbefolkningen skulle være formelt utestengt fra det offisielle rettssystemet. Imidlertid vil denne befolkningsgruppen kunne føle seg utestengt fra å benytte seg av rettssystemet, ikke fordi formelle strukturer hindrer dem, men fordi fattigdom, analfabetisme og avstand til sentralmakten slår inn. Dette gjelder ikke bare haratinbefolkningen, men også andre utsatte grupper, som for eksempel kvinner, barn, etniske minoriteter, nomader og generelt sett folk på landsbygda, siden rettsinstitusjonene stort sett befinner seg i sentrale strøk. Mauritanske myndigheter har satt i gang tiltak for å gi slike grupper en reell mulighet til å benytte seg av rettssystemet, blant annet informasjonskampanjer, juridisk bistand og konfliktråd (Centre Mauritanien d'Analyse des Politiques & Programme des Nations Unies pour le

⁷ El Hor: Organisasjon for frigjøring av haratinbefolkningen som ble dannet i 1978. El Hor betyr "den frie" på hassanya, den arabiske dialekten som brukes av maurerne i Mauritania.

⁸ Det er knyttet stor usikkerhet til tall på størrelsen på de ulike folkegruppene i Mauritania. Myndighetene i Mauritania ønsker ikke å publisere tall på etnisk eller sosial tilhørighet, da dette er svært politisk betent (Ould Saleck 2003).

Développement 2007). Landinfo har imidlertid ingen opplysninger om fremdriften til disse prosjektene.

Korrupsjon er et problem innen rettsapparatet. Det er således åpenbart at en privatperson med betalingsevne kan bestikke myndighetene til å se gjennom fingrene med kriminalitet av mindre alvorlig art som ikke har rammet spesifikke personer. I den grad haratinbefolkningen er materielt sett mer ressurs svak enn hvite maurere, er det lett å tenke seg at de i mindre grad kan kjøpe seg ut av kriminalitet enn de med større materielle ressurser, og at de lettere kan bli ofre for at motparten kan kjøpe seg fri i en eventuell rettssak. Imidlertid er det viktig å ha i mente at det offisielle rettssystemet kun i begrenset grad benyttes til å løse konflikter i det mauritanske samfunnet og at slike problemstillinger nok er mer aktuelle i de store byene enn på landsbygda.

Vil myndighetene assistere en herre med å oppdrive en rømt slave?

Her er det viktig å merke seg at det nok finnes relativt få tilfeller hvor en person fysisk holdes innesperret eller nektes bevegelsesfrihet av en slaveeier. Det vanligste tilfellet synes å være at en person (eller hele familier) på grunn av fattigdom og mangel på alternativer selv velger å jobbe for den klanen de har vært tilknyttet gjennom århundrer, ofte for en svært lav lønn og under dårlige forhold. På den måten vil de fleste etterkommere etter slaver i prinsippet være frie til å forlate den klanen de har vært knyttet til, selv om mange blir i mangel av bedre alternativer.

Videre er Mauritania på mange måter en svak stat, noe som blant annet innebærer at myndighetene er lite til stede, særlig på landsbygda. De lokale klanlederne har betydelig makt, og fungerer som representanter for og mellomledd mellom befolkningen og sentralmyndighetene (Villasante de Beauvais 1998, s. 156). Politi- og rettsvesen spiller en mer eller mindre marginal rolle i avsidesliggende strøk hvor slaveriet enda har en viss utbredelse, og er i tillegg underfinansiert. I en slik kontekst er det lite sannsynlig at statlige myndigheter skulle ha ressurser til å hjelpe en slaveeier med å oppdrive rømte slaver, eller assistere på annen måte. Det er også lite sannsynlig at statlige myndigheter skulle ha vilje til å assistere i en slik situasjon, gitt at lovverket kriminaliserer slaveri. Et mer sannsynlig scenario er at myndighetene unnlater å gripe inn i tilfeller av slaveri på grunn av press fra mektige klaner, eller at de benytter seg av mekling heller enn sin lovpålagte oppgave om å straffeforfølge slaveeiere når de konfronteres med tilfeller av slaveri.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, men skal gi svar på de konkrete spørsmålene som er stilt, og ellers inneholde det som til enhver tid trengs av bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske

Respons Mauritania: Slaveri i maurerbefolkningen

Referanser

- Amnesty International (2002, 7. november). *Mauritania: A future free from slavery?* London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://www.amnesty.org/en/library/info/AFR38/003/2002> [lastet ned 23. juni 2010]
- Anti-Slavery International (u.å.a). *Slavery in Mauritania*. London: Anti-Slavery International. [Artikkelen er ikke lenger tilgjengelig på internett].
- Anti-Slavery International (u.å.b). *What is modern slavery?* London: Anti-Slavery International. Tilgjengelig fra http://www.antislavery.org/english/slavery_today/what_is_modern_slavery.aspx [lastet ned 23. juni 2010]
- Anti-Slavery International (2008, juli). *Information on Mauritania. Compliance with ILO Convention no. 29 on Forced Labour (ratified in 1961)*. London: Anti-Slavery International. Tilgjengelig fra http://www.antislavery.org/includes/documents/cm_docs/2009/2/2008_mauritania.pdf [lastet ned 23. juni 2010]
- Anti-Slavery International (2009). *SOS Esclaves*. London: Anti-Slavery International. Tilgjengelig fra http://www.antislavery.org/english/what_we_do/antislavery_international_today/award/2009_award_winner/default.aspx [lastet ned 23. juni 2010]
- Centre Mauritanien d'Analyse des Politiques & Programme des Nations Unies pour le Développement (2007, november): *Accès à la justice et état de droit*. Nouakchott: République Islamique de Mauritanie. Tilgjengelig fra http://www.undp.org/legalempowerment/reports/National%20Consultation%20Report/s/Country%20Files/16_Mauritania/16_3_Access_to_Justice.pdf [lastet ned 23. juni 2010]
- IRIN News (2009, 15. januar). Mauritania: Mbareck Ould Mahmoudé, «New slavery is worse than that of the old days». *IRIN News*. Tilgjengelig fra <http://www.irinnews.org/Report.aspx?ReportId=82388> [lastet ned 23. juni 2010]
- Marchesin, P. (1992). *Tribus, ethnies et pouvoir en Mauritanie*. Paris: Karthala.
- Ould Saleck, A. (2003). *Les Haratins. Le paysage politique mauritanien*. Paris: Karthala.
- SOS Esclaves (u.å.). *SOS Esclaves Mauritanie*. Nouakchott: SOS Esclaves. Tilgjengelig fra <http://www.sosesclaves.org/Pagecentrale.htm> [lastet ned 24. juni 2010]
- UN General Assembly (2009, 16. mars). *Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and Related Intolerance – Follow-Up to and Implementation of the Durban Declaration and Programme of Action*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra

<http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/11session/A.HRC.11.36.Add.2.pdf> [lastet ned 23. juni 2010]

- U.S. Department of State (2010, 11. mars). *2009 Human Rights Report: Mauritania*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2009/af/135965.htm> [lastet ned 23. juni 2010]
- Villasante de Beauvais, M. (1991). Hiérarchies statutaires et conflits fonciers dans l'Assaba contemporain (Mauritanie). Rupture ou continuité? *Revue du monde musulman et de la Méditerranée*, 59 (59-60), 181- 210. Tilgjengelig fra http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/remmm_0997-1327_1991_num_59_1_2680 [lastet ned 29. juni 2010]
- Villasante de Beauvais, M. (1998). *Parenté et politique en Mauritanie. Essai d'anthropologie historique*. Paris: L'Harmattan.
- Wedoud, M. & Arfaoui, J. (2009, 3. februar). Slavery still weighs heavily on Mauritanian society despite ban. *Magharebia*. Tilgjengelig fra http://www.magharebia.com/cocoon/awi/xhtml1/en_GB/features/awi/features/2009/02/03/feature-02 [lastet ned 14. juni 2010]

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.